

Oponentský posudek habilitační práce Mgr. Jana Hojdy, Th.D.
podané
na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci

Vypracoval: doc. Michal Kaplánek, Th.D.

A. Charakteristika předloženého díla

Mgr. Jan Hojda, Th.D. předložil na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci habilitační práci ve formě souboru čtyř publikací z let 2012-2014 opatřených šestnáctistránkovým komentářem. Autor na začátku hovoří o čtyřech „studiích“, ačkoliv se vlastně jedná o jeden článek publikovaný v odborném časopise, který je vhodně umístěn jako teoretický úvod na začátek souboru (po komentáři), a o tři monografie, z nichž jedna představuje rozsáhlou interpretaci Čapkova románu Hordubal (105 stran čistého textu, včetně metodologického úvodu), druhá obsahuje čtyři studie (interpretace vybraných aspektů Durychova románu Bloudění – 19 stran, interpretace Čapkova románu Povětroň – 9 stran, interpretace Vávrova filmu Kladivo na čarodějnice – 16 stran, interpretace filmu režiséra Rolanda Joffé Mise – 19 stran) opatřené úvodem a závěrem; třetí monografie obsahuje rozsáhlou studii o konceptuální fotografii a její interpretaci (29 stran) a dále tři interpretace konkrétních fotografií od různých autorů (R. Long – 12 s., E. Ruscha – 18 s., G. Matta-Clark – 17 s.), opatřené závěrem z pera recenzenta knihy Františka Burdy. Pokud bychom považovali předložený odborný článek, úvody ke knihám i jednotlivé interpretace za samostatné tematické celky, nemluvili bychom o „čtyřech studiích“, ale spíše o osmi teologických interpretacích uměleckých děl a čtyřech teoretických statích (článek a úvody ke knihám). Přitom větší část interpretačních textů má dle mého názoru přiměřený rozsah, zatímco komentář k románu Hordubal považuji za příliš rozsáhlý.

B. Otázky a připomínky

Předložené texty odrážejí systematickou badatelskou práci předkladatele za dobu minimálně pěti let (2011-2014), která je spojena s jeho působením na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Všechny interpretační texty mají společný teologický základ, z něž autor vychází a který objasňuje hlavně v úvodech k předloženým monografiím. Tento teologický základ a především metodologie autorových interpretací zasluhují asi nejširší komentář ze strany oponenta. Přístup předkladatele k uměleckým dílům a způsob jeho interpretace

vzbuzují totiž řadu otázek, které se mi nepodařilo v rámci – byť krátkého a dosti povrchního – studia předkladatelova díla dostatečně objasnit.

Začnu otázkou zařazení předkladatelových interpretací do systému teologických disciplín. Dle autora samotného jeho dílo patří do oblasti *teologické antropologie*. Pro toto zařazení svědčí základní východisko autorova úsilí, kterým je přesvědčení o tom, že umělecká díla obsahují existenciální zobecnitelná sdělení o člověku, které nějakým způsobem korespondují s Božím (sebe)sdělením, tedy Zjevením. Autor přitom vychází zejména z díla Guardiniho a Scoly. V obecné rovině lze toto autorovo přesvědčení sdílet. Problémem zůstává, do jaké míry můžeme při interpretaci uměleckého díla používat *deduktivní přístup* k reflexi lidského bytí z hlediska teologické antropologie, o němž se autor zmiňuje ve svém Komentáři (Habilitační práce, s. 13). Tento přístup totiž – pokud jsem správně pochopil – na základě reflexe lidského bytí rozvíjí či alespoň potvrzuje nějaký (již hotový) teologický koncept. V našem případě předkladatel habilitační práce přejímá trinitární teologii Ctirada Pospíšila a v interpretovaných dílech se snaží potvrdovat odraz tajemství Nejsvětější Trojice v existenciálním zakotvení a směřování člověka, k čemuž používá Pospíšilovo pojmosloví („cesta člověka na trajektorii extáze, kenoze a perichoreze“). Ačkoliv lze tento princip v obecnosti akceptovat, předkladatel jej vidí ve zkoumaných uměleckých dílech v řadě symbolických vyjádření a náznaků, jejichž interpretace je přinejmenším diskutabilní.

Autor často používá *alegorického výkladu* uměleckých děl, v nichž sice můžeme spatřovat (existenciální) *pravdu o člověku*, ale většinou nemůžeme předpokládat alegorické propojování jednotlivých obrazů do systému, jak to činí autor především ve výkladu románu Hordubal. Komplexní systém symbolů – byť třeba jen implicitní – lze předpokládat u tvorby filmové, u konceptuální fotografie a u děl symbolistů, k nimž můžeme z určitého hlediska řadit i Jaroslava Durych. Aplikace alegorického přístupu u uměleckých děl jiného charakteru (zde konkrétně u díla Karla Čapka) považuji za zavádějící.

Prohlubování teologické koncepce a její aplikace na existenciální ukotvení a směřování člověka tak, jak to činí autor, překračuje oblast teologické antropologie a směřuje spíše k *spirituální teologii*. Přitom se domnívám, že by vůči autorům zkoumaných děl bylo poctivější, kdyby předkladatel při svém výkladu postupoval induktivně.

C. Hodnocení

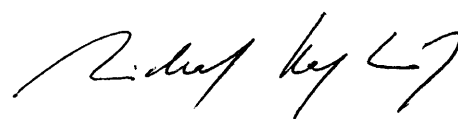
U habilitační práce není úkolem oponenta zkoumat do detailu argumentaci předkladatele, ale spíše zhodnotit *do jaké míry a v jaké kvalitě* odráží habilitační práce dlouhodobé vědecké úsilí autora. Předložené texty jsou bezesporu odrazem dlouhodobého

úsilí autora, které je navíc spojeno s působením v akademické sféře. Vzhledem k výše naznačeným metodickým nejasnostem je ovšem „vědeckost“ autorova úsilí poněkud diskutabilní. K objektivnímu posouzení by bylo vhodné prostudovat reference na uvedená díla, k čemuž jsem se z časových důvodů nedostal. Určitá jednostrannost předkládaných textů totiž signalizuje nedostatek relevantní odborné diskuse o tématech, jimiž se předkladatel zabývá.

Určité pochybnosti vzbuzují také okolnosti vzniku předložených monografií. Vzbuzují totiž dojem publikací účelově vytvořených v rámci projektu, což se nejvýrazněji projevuje u knihy *Obrazy člověka ve vybraných dílech literatury a filmu 20. století*. Publikace totiž vznikla v rámci projektu ESF „Inovace studijního oboru Transkulturní komunikace a realizace výuky v anglickém jazyce“; v návaznosti na to se autor na několika místech snaží interpretovaná díla dát do souvislosti s tématem projektu, což působí poněkud uměle. Podobně účelově se mi jeví volba ThDr. Jana Balíka, PhD. za recenzenta publikace *Hledání vzájemnosti*.

Přes výše naznačené otázky a pochybnosti považuji předložený soubor textů za dostatečný doklad odborné erudice a pozitivních výsledků výzkumné práce předkladatele. Proto doporučuji pokračovat v řízení pro jmenování Mgr. Jana Hojdy, Th.D. docentem pro obor Teologie.

Ve Splitu dne 7. 9. 2018

doc. Michal Kaplánek, Th.D.